

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 10/2024
26.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш, Татјане Матковић Стефановић, Татјане Ђурица и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., село ..., чији је пуномоћник Бранко Бутолен, адвокат у ..., против тужене Републике Србије Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, коју заступа Државно правобранилаштво Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4610/22 од 21.09.2023. године, у седници већа одржаној дана 26.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4610/22 од 21.09.2023. године у ставу другом изреке.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4610/22 од 21.09.2023. године у преосталом делу, и у том делу се ревизија тужене **ОДБАЦУЈЕ** као недозвољена.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 12196/18 од 16.5.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је предлог за прекид и застој поступка. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев па је обавезана тужена да тужиоцу на име неисплаћене инвалиднине за период од 1.8.2015. године до 31.12.2018. године, исплати појединачне месечне износе, са каматом за период доцњекако је наведено у овом ставу изреке. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужена да му на име неисплаћене инвалиднине у периоду од 1.3.1999. године до 31.7.2015. године исплати појединачне месечне износе, са каматом за период

доцње, како је наведено у овом ставу изреке. Ставом четвртим изреке, одбијен је предлог тужиоца за ослобађање обавезе плаћања судских такси. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 124.025,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4610/22 од 21.09.2023. године, у ставу првом изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужене и потврђена је првостепена пресуда у ставовима првом, другом, делу става трећег изреке, којим је одбијен тужбени захтев тужиоца за накнаду штете због неисплаћених инвалиднина за период од 1.3.1999. године закључно са 31.5.2015. године, све са законском затезном каматом и у делу става петог изреке којим је одлучено о висини трошкова поступка. У ставу другом изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става трећег изреке, тако што се обавезује тужена Република Србија Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања да тужиоцу АА из ..., на име накнаде штете због неисплаћене инвалиднине за месец јун 2015. године исплати износ од 22.949,21 динар са законском затезном каматом почев од 25.7.2015. године до исплате и за месец јул 2015. године исплати износ од 23.272,33 динара са законском затезном каматом почев од 25.8.2015. године до исплате. У ставу трећем изреке преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу петом изреке првостепене пресуде у преосталом делу који се односи на каматни почетак, тако што је обавезана тужена да тужиоцу на досуђени износ трошкова поступка од 124.025,00 динара, исплати законску затезну камату почев од дана наступања услова за извршење пресуде до исплате, док је у преосталом делу за исплату законске затезне камате на износ трошкова парничног поступка од 124.025,00 динара почев од дана пресуђења до дана наступања услова за извршење, захтев тужиоца одбијен као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној на основу члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

У делу у ком је првостепена пресуда преиначена и усвојен захтев за накнаду штете за период јун-јул 2015. године, ревизија је дозвољена на основу одредбе члана 403. став 2. тачка 2 Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23 - др. закон).

Врховни суд је у том делу испитао другостепену пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио ревизија није основана.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Покрајинске канцеларије за питања бораца и инвалида од 2.8.1984. године, тужиоцу АА, признато је својство мирнодопског војног инвалида V групе са 70% сталног инвалидитета и право на личну инвалиднину почев од 1.11.1983. године, док за то постоје услови. Тужилац није корисник пензије са

уплаћеним доприносом, пензије са ограниченим способностима, нити породичне пензије, које се исплаћују из консолидованог буџета Косова. Према налазу и мишљењу вештака економско финансијске струке Драгана Ничића од 11.1.2019. године, укупан износ неисплаћених инвалиднина тужиоца за период од 1.3.1999. до 31.12.2018. године износи 3.517.701,62 динара, у појединачно означеним месечним износима.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је у смислу одредбе члана 172. Закона о облигационим односима, тужена одговорна за штету која је проузрокована тужиоцу због неисплаћене инвалиднине. Право на инвалиднину коју је тужена закључно са мартом 1999. године исплаћивала тужиоцу, признато је тужиоцу решењем Покрајинске канцеларије за питања бораца и инвалида од 2.8.1984. године, и то право представља стечено право тужиоца, односно његову имовину, чије је мирно уживање гарантовано чланом 58. Устава Републике Србије и чланом 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода. Међутим, примењујући застарни рок из члана 376. Закона о облигационим односима, првостепени суд је одбио захтев за исплату инвалиднине за период од марта 1999. године до јула месеца 2015. године, налазећи да је потраживање у овом делу застарело.

Другостепени суд прихвата материјалноправне закључке првостепеног суда у погледу постојања потраживања тужиоца и одговорности тужене за штету, али је другачијег става по питању застарелости потраживања тужиоца, па је делимично преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев за исплату инвалиднине за месец јун и јул 2015. године. Полазећи од члана 376. став 1. Закона о облигационим односима према ком застарелост потраживања накнаде штете наступа протеком рока од 3 године од дана када је оштећени дознао за штету и за лице које је штету проузроковало, да је тужилац за штету сазнао најкасније 25.7.2015. године, када му је изостала исплата инвалиднине за јун 2015. године, односно најкасније 25.8.2015. године, када му је изостала исплата инвалиднине за јул 2015. године и да је почетак рока застарелости у смислу одредбе члана 361. Закона о облигационим односима за потраживање накнаде штете за јун 2015. године почео да тече 25.7.2015. године, а за јул 2015. године 25.8.2015. године, а да је тужба у овој правној ствари поднета дана 25.7.2018. године, то по оцени другостепеног суда, нису застарела потраживања за јун и јул месец 2015. године, јер није протекао трогодишњи рок. Из наведених разлога другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у наведеном делу.

Ревизија тужене у овом делу није основана.

Другостепени суд је правилно применио материјално право на основу ког је преиначио првостепену пресуду. Наиме, ревизијски суд оцењује да је тужилац трпео штету због неплаћања од стране органа тужене износа на име инвалиднине на коју је тужилац стекао право решењем на која се позива. Одговорност тужене заснована је на одредби члана 172. став 1. Закона о облигационим односима. Како је правна природа обавезе тужене накнада штете, то се и рок застарелости рачуна према одредбама из члана

376. став 1. и 2. Закона о облигационим односима. Тужилац је претрпео штету неисплаћивањем предметних накнада за сваки месечни износ почев од 25. у наредном месецу, и од тада до подношења тужбе за потраживања из јуна и јула месеца 2015. године није протекао застарни рок од 3 године, те потраживања у том делу нису застарела како то правилно закључује првостепени суд. Ревизијски суд прихвата оцену нижестепених судова о правном дејству решења којима су тужиоцу утврђена права на инвалиднину. Код чињенице да је тужилац остваривао примања по основу који је утврђен тим решењима, на туженој је био терет доказивања да су решења стављена ван снаге пре истека периода за који је потраживање досуђено преиначујућом другостепеном пресудом.

Из наведених разлога применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучено је као у ставу првом изреке.

У преосталом делу, Врховни суд је испитивао испуњеност услова за одлучивање о ревизији тужене применом одредбе члана 404. Закона о парничном поступку и утврдио да ревизија није дозвољена.

Чланом 404. став 1. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23 - др. закон), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија), док је ставом 2. истог члана прописано да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

Побијаном другостепеном пресудом у преосталом делу правноснажно је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде штете због обуставе исплате инвалидине (односно месечних новчаних примања), за период од 1.8.2015. године до 31.12.2018. године, исплати појединачне месечне износе, са каматом за период доцње, као у ставу другом изреке првостепене пресуде. Нижестепени судови су одлуку засновали на чињеници да је решењем Покрајинске канцеларије за питања бораца и инвалида од 2.8.1984. године, тужиоцу, признато својство мирнодопског војног инвалида V групе са 70% сталног инвалидитета и право на личну инвалиднину почев од 1.11.1983. године, те да је Законом о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица („Службени гласник СРС“, бр. 54/89, „Службени гласник РС“, бр. 137/2004, 69/2012 (Одлука Уставног суда), 50/2018) дана 1.1.1990. године, прописано да се инвалидски додатак под прописаним условима остварује као месечно новчано примање. Тужиоцу су ова месечна новчана примања исплаћивана све до марта месеца 1999. године, када је тужена без одговарајућег акта обуставила исплату. Из наведених разлога нижестепени судови закључују да није постојао ваљан правни основ за обуставу исплате месечних новчаних примања (инвалидинна) које право је претходно утврђено решењем надлежног органа, па су

применом цитираног закона и Закона о облигационим односима (члан 172. ЗОО), нижестепени судови усвојили тужбени захтев.

Имајући у виду садржину тражене правне заштите, начин пресуђења и разлоге на којима су засноване нижестепене пресуде, Врховни суд налази да нису испуњени услови за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној. Како је изражено у правноснажним пресудама и пресудама овога суда у предметима у којима је одлучено о тужбеним захтевима који се заснивају на битно истом чињеничном основу, тужена је одговорна за штету коју трпи тужилац због обуставе исплате инвалиднине, као права стеченог решењем Покрајинске канцеларије за питања бораца и инвалида од 2.8.1984. године. Код утврђене чињенице да је тужена исплаћивала тужиоцу месечну инвалиднину на основу наведеног решења преко 10 година, без утицаја су ревизијски наводи којима се указује да наведено решење није снабдевано клаузулом правноснажности, те да се стога по таквом решењу не може вршити исплата за утужени период. Такође нису од значаја на дозвољеност ревизије наводи којима се ревидент позива на члан 201. Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица који се примењује од 01.01.2021. године, имајући у виду да је утужени период до 31.12.2018. године, када овај пропис није био на правној снази. У конкретном случају, нема потребе ни за уједначавањем судске праксе на који разлог за одлучивање о ревизији се позива тужена, јер је побијана одлука у складу са судском праксом Врховног суда заузетом у предметима са истоврсном чињеничноправном садржином, како у погледу главног захтева, тако и у погледу затезне камате коју ревидент посебно оспорава. Стога, нема потребе у конкретном спору ни за разматрањем правних питања од општег интереса, правних питања у интересу равноправности грађана, нити је потребно ново тумачење права.

Испитујући дозвољеност ревизије тужене на основу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је оценио да ревизија није дозвољена.

Тужба је поднета 25.07.2018. године, а преиначена је 19.02.2019. године. Вредност предмета спора побијаног дела износи 1.062.194,31 динар, што представља противвредност од 8.998,06 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан преиначења тужбе.

Одредбом члана 403. став 3. ЗПП прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра, по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Како у конкретном случају вредност предмета спора побијаног дела правноснажне пресуде не прелази законом прописани цензус од 40.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан преиначења тужбе, Врховни суд закључује да ревизија тужене није дозвољена.

Из наведених разлога, на основу члана 404. став 2. и члана 413. Закона о парничном поступку, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић